

РЕШЕНИЕ

№ 25092

гр. София, 27.11.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Трето отделение 8 състав, в
публично заседание на 06.11.2024 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Деница Митрова

при участието на секретаря Милена Чунчева, като разгледа дело номер **6521** по описа за **2024** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на §46 от Допълнителните разпоредби (ДР) на Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража (ЗИНЗС) във връзка с чл. 145 – 178 от Административнопроцесуалния кодекс (АПК).

Образувано е по повод на жалба с вх. № 21712 от 02.07.2024 г. по описа на Административен съд – София град (АССГ) и вх. № Ж-626 от 24.06.2024 г. по описа на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ (ГДИН), Министерство на правосъдието (МП), подадена от А. Й. Г., ЕГН [ЕГН], лишен от свобода, изтърпяващ наложено наказание в Затвора – [населено място], чрез адв. Н. Б., САК, с адрес за призоваване [населено място], [улица], ет.1, офис 3 срещу Заповед № Л-2393 от 06.06.2024 г., издадена от заместник главен директор на ГДИН, с която е наредено оспорващият да бъде настанен в затвора [населено място] за доизтърпяване на наложеното му наказание.

С жалбата се иска оспорената заповед да бъде отменена, тъй като не са налице предпоставките, визирани в чл. 62, ал.1, т.1-5 ЗИНЗС. Излагат се доводи, че с преместването на оспорващия ще му бъде ограничена възможността от медицинска грижа във връзка с наличното му заболяване – доброкачествен тумор в областта на лумбалната лардоза. Допълнително се посочва, че единствената връзка с външния свят, която има, е негов приятел, който живее в [населено място]. В хода на съдебното производство, жалбоподателят редовно призован, се явява лично, конвоиран от Главна дирекция „Охрана“ (ГДО). Поддържа жалбата и предлага да се уважи.

Ответникът – заместник главен директор на ГДИН, редовно призован, не се явява,

представлява се от юрк. Г., който оспорва жалбата и предлага да не се уважава.

Административен съд София град, като обсъди доводите на страните и събраните по делото писмени доказателства, приема за установена следната фактическа обстановка: Оспорващият, А. Й. Г., е лишен от свобода. Постъпил е в Затвора – [населено място] на 29.11.2023 г. на основание акт на правораздавателните органи за изтърпяване на наказание лишаване от свобода в размер на 8 години, наложено по ЧНД № 7283/2023 г. по описа на СГС, както и да изтърпи наказание по НОХД № 303/2024 г. по описа на РС – Силистра в размер на 1 година. Определено му е едно общо наказание лишаване от свобода за срок от 8 години по ЧНД № 387/2024 г. на РС – Силистра.

Постъпил в група 11 на Затвора - [населено място] на 07.12.2023 г. на основание Постановление от 26.10.2023 г. на прокурор, Завеждащ отдел „Международен“ при ВКП.

Със заповед № 112 от 22.02.2024 г. на началника на Затвора – [населено място] на жалбоподателя е възложено, съгласно чл. 80 ЗИНЗС, да работи като „чистач кухненски бокс 11 група“. На 25.04.2024 г. е преместен във 02 група, а от 13.06.2024 г. е настанен в Затворническо общежитие от открит тип (3.) К., Затвор – [населено място].

Със заповед № 124 от 21.06.2024 г. на началник сектор 3. „К.“, Затвора – [населено място] е възложено на А. Г. да работи на външен работен обект. Със заповед № 154 от 25.09.2024 г. на началник сектор 3О „К.“ оспорващият е награден с „Удължено свиждане за срок от 4 часа“, което следва да е проведено на 05.10.2024 г. от 13,00 до 17,00 часа с негов приятел.

С молба вх. № М-353 от 19.04.2024 г. А. Г. е поискал да не бъде местен от Затвора-гр. С., тъй като хората, с които поддържа връзка са в С., единственият му вариант за свиждане е в столицата, както и да се лекува. С писмо на началник отдел СДВРП, ГДИН № ИЗ-5710 от 08.05.2024 г. до началника на Затвора-гр. С., са дадени указания жалбоподателят да бъде запознат с разпоредбата на чл. 62, ал.1, т. 3 ЗИНЗС, според която следва да бъде представен удостоверителен документ, видно от който близкият му е с постоянен адрес на територията на [населено място], както твърди осъденият и да са налице данни, че лицата контактуват помежду си, за да бъде разгледана молбата по същество.

На 21.05.2024 г., с писмо рег. № 6126 до ГДИН, началникът на Затвора-гр. С. е посочил, че жалбоподателят е провел общо три свиждания – две свиждания с Ц. Н. Я. (приятел, който може да го посещава в С.) и едно с В. Й. М.. Допълнително се посочва, че родителите на А. Г. са трудно подвижни и нямат възможност да пътуват, за да го посещават в Затвора-гр. Б..

На 06.06.2024 г. заместник директорът на ГДИН е издал заповед № Л-2393, с която е наредил жалбоподателят да бъде преместен в Затвора - [населено място]. Тази заповед е връчена на нейния адресат на 07.06.2024 г., видно от ръкописното отбелязване върху нея.

В хода на съдебното производство са приети като писмени доказателства представените с административната преписка писмени документи и допълни ангажираните от страните.

При така установената фактическа обстановка Административен съд София град, 8 –ми състав направи следните правни изводи:

Жалбата е подадена в предвидения в чл. 149 от АПК 14- дневен преклузивен срок. Изхожда от надлежна страна – адресат на обжалвания административен акт, имаща

право и интерес от обжалване, поради което се явява процесуално допустима. Това задължава съда да я разгледа по същество относно нейната основателност.

При извършената служебна проверка за законосъобразността на оспорената заповед (чл. 168, ал.1 от АПК) и на основанията, посочени в чл. 146 от АПК, съдът намира, че е издадена от некомпетентен орган и не отговаря на изискванията за форма и съдържание на административните актове, посочени в чл. 59, ал. 1 и 2 от АПК.

Обжалваната заповед е издадена от заместник главния директор на ГДИН, съгласно Заповед № Л-4743 от 08.11.2022 г., на основание чл. 13, ал. 6 във връзка с ал. 2, т. 1 от ЗИНЗС, на главния директор на ГДИН. С нея е възложено на заместник главния директор да „6. Да премества лишени от свобода от един затвор в друг в случаите по чл. 58 ЗИНЗС, във връзка със Заповед № Л-919 от 08.03.2017 г. на главния директор на ГДИН, изменена със заповед № Л-4037 от 13.09.2018 г. на главния директор на ГДИН (включително и по т. 6 от заповедта) или да прави отказ за преместването.“.

В чл. 13 от ЗИНЗС са разписани общите правомощията на главния директор на ГДИН, който по силата на ал. 6 от същата разпоредба може да делегира със заповед правомощия на своите заместници или на началниците на местата за лишаване от свобода или на областните служби „Изпълнение на наказанията“. Видно от текста на ал. 2 на чл. 13 ЗИНЗС, правомощията на главния директор са обособени в седемнадесет позиции, както следва: Главният директор на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“: 1. ръководи, координира, контролира и отговаря за цялостната дейност на главната дирекция и териториалните ѝ служби; 2. планира, разпределя и контролира използването на бюджетните средства на главната дирекция и териториалните ѝ служби; 3. изготвя и предлага промени в структурата и щата на главната дирекция и териториалните ѝ служби; 4. назначава и преназначава държавни служители на младши изпълнителски длъжности, както и прекратява служебните правоотношения с тях; 4а. назначава за стажанти спечелилите конкурс за младши изпълнителски длъжности; 5. преназначава държавните служители на изпълнителски длъжности извън случаите на преминаване от висши ръководни и ръководни длъжности на изпълнителски длъжности, както и от младши изпълнителски на изпълнителски длъжности след спечелен конкурс; 6. сключва, изменя и прекратява трудовите договори с лицата, работещи по трудово правоотношение, при условията и по реда на Кодекса на труда; 8. издава заповеди за допълнителни възнаграждения за специфични условия на труд и за добавки за работа в местата за лишаване от свобода; 9. награждава и наказва служителите в главната дирекция и в териториалните ѝ служби; 10. утвърждава длъжностни характеристики, разрешава отпуски и командировки на служителите в главната дирекция и началниците на териториалните ѝ служби; 11. организира и ръководи подготовката и повишаването на квалификацията на служителите в главната дирекция и териториалните ѝ служби; 12. възлага обществени поръчки при условията и по реда на Закона за обществените поръчки, подписва необходимата документация и сключва договори; 13. утвърждава актове за бракуване на дълготрайни материални активи; 14. организира участието на главната дирекция в международното сътрудничество и в сътрудничеството с представители на обществеността, на национални, международни, правителствени и неправителствени организации; 15. разработва и поддържа план за мобилизация и планове за управление при кризи; 16. има право на достъп до автоматизирани информационни фондове на ЕСГРАОН; 17. изпълнява и други функции, възложени му с този закон, с акт на министъра на правосъдието или на Министерския съвет.“. От

така посочените правомощия следва изводът, че чл. 13, ал.2 ЗИНЗС регламентира общите задължения на главния директор на ГДИН в качеството му едноличен орган от изпълнителната власт към министъра на правосъдието, изпълняващ пряко ръководство и контрол върху дейността на местата за лишаване от свобода и пробационните служби.

Основанието, въз основа на което е издадена заповедта за делегиране на правомощия на заместник главния директор, е чл. 13, ал. 2, т. 1 ЗИНЗС, т.е. главният директор по силата на чл.13, ал. 6 ЗИНЗС е дал право на своя заместник да ръководи, координира, контролира и отговаря за цялостната дейност на главната дирекция и териториалните ѝ служби. Правната регламентация на правомощията на главния директор (чл. 13) се съдържа в Част първа „Общи положения. Специализирани органи по изпълнение на наказанията“, Глава трета „Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ от закона. С оглед систематичното място на разглежданата разпоредба следва мотивираният извод, че с нея се регламентират общите правомощия на главния директор на ГДИН при осъществяването на неговите функции, а това от своя страна и по силата на ал. 6 на чл. 13 ЗИНЗС означава, че може да ги делегира на свой заместник.

Преценката дали сред тези общи правомощия се включват функциите на главния директор по чл. 58 ЗИНЗС, както и дали разполага с правната възможност да ги делегира на заместник главен директор по реда на чл. 13, ал. 6 ЗИНЗС трябва да се направи с оглед систематичното им място в закона.

За изясняване въпросите за компетентния орган и редът за разпределение на осъдените лица в местата за лишаване от свобода, настоящият съд следва да извърши инцидентен (косвен) съдебен контрол на Заповед № Л-919 от 08.03.20217 г. на главния директор на ГДИН. В тази връзка съдът съобразява Решение № 2 от 14 февруари 2023 г. Конституционния съд по конституционно дело № 1/2022 г., в което е посочено, че „...косвеният (инцидентен) съдебен контрол по отношение на актовете и действията на административните органи е форма на съдебен контрол за законност по смисъла на чл. 120м ал.1 от Конституцията, при който съдът, независимо от вида на разглеждания спор и приложимия процесуален ред, извършва преценка за законност на административните актове и действия, когато това е необходимо за осъществяване на правораздаването....Независимо дали контролът е пряк по смисъла на чл. 120, ал.2 от Основния закон (т.е. осъществяван в производство по обжалване на административния акт, в което се реализира административното правораздаване), или се извършва инцидентно, когато това е необходимо за осъществяване на правораздаването по други правни спорове, по същество дължимата от съда преценка за съответствие на административния акт със закона, произтичаща от необходимостта да се осигури законността в правовата държава, е една и съща.“. Следователно за правилното решаване на спора по делото, правораздавателният орган разполага с правомощието да извърши контрол на предхождащите оспорената заповед актове на ГДИН.

Вече бе посочено, че чл. 13 ЗИНЗС се намира в Част първа „Общи положения. Специализирани органи по изпълнение на наказанията“, а разпоредбата на чл. 58 систематично е поместена в Част втора „Изпълнение на наказанието лишаване от свобода“, Глава осма „Места за лишаване от свобода“, Раздел III „Разпределение на лишените от свобода по затвори, затворнически общежития и поправителни домове“. Следователно системното място на разпоредбата на чл. 58 ЗИНЗС е в специалната част на закона.

Преценка правомощията на главния директор на ГДИН по чл. 58 ЗИНЗС (ДВ, бр. 13 от 2017 г., в сила от 7.02.2017 г.) следва да се направи с оглед действащата редакцията на текста на разпоредбата. Съгласно него (текста) осъдените се разпределят в местата за лишаване по ред, определен от главния директор на ГДИН, съобразно възможността да изтърпяват наказанието най – близко до постоянния си адрес и изискването на чл. 43, ал.4, както следва: 1. В затворите – осъдени с първоначално определен специален режим; 2. В затвори или затворнически общежития от закрит тип – осъдените с първоначално определен строг режим; 3. В затворнически общежития от открит тип – осъдените с първоначално определен общ режим.

Видно от цитираната редакцията се установява, че:

1. На главния директор на ГДИН е вменено задължението да създаде правила, които да регламентират реда за настаняване на осъдените лица в местата за лишаване от свобода;
2. В тези правила трябва да е предвидено настаняването на осъдените да се извършва съобразно възможността наложеното наказание „лишаване от свобода“ да се изтърпява най-близко до постоянния адрес на лицето;
3. Задължително да се спазва изискването за 4 кв.м., регламентирано в чл. 43, ал. 4 ЗИНЗС и
4. Разпределението на осъдените лица в затвори, затворнически общежития от закрит и открит тип да се прави с оглед първоначално определения от съда режим за изтърпяване на наказанието по реда на чл. 57 ЗИНЗС.

На основание чл. 13, ал.2, т. 1 и чл. 58 ЗИНЗС главният директор на ГДИН е издал Заповед №Л-919 от 08.03.2017 г. относно разпределението на лишените от свобода по затвори, поправителни домове и затворнически общежития. Съдържанието на тази заповед е структурирано в осем точки и подточки към тях, както следва: т. 1 „Непълнолетните от цялата страна изтърпяват наказанието „лишаване от свобода“ и се задържат по реда на НПК и ЗИНЗС.“; т. 2 „Жените от цялата страна изтърпяват наказанието „лишаване от свобода“ и се задържат по реда на НПК и ЗИНЗС в затвора – [населено място].“; т. 3 „Осъдените лишени от свобода от открит тип се настаняват в затворнически общежития от открит тип,...“, като разпределението е направено по области в 11 подточки; т.4. „Осъдените лишени от свобода от закрит тип се настаняват в затвори и затворнически общежития,...“ и отново в 11 подточки разпределението е направено по области; т. 5 „Учениците от средните училища се настаняват в най-близкия по местожителството им затвор или затворническо общежитие, към което е разкрито учебното заведение.“; т. 5 „Учениците от средните училища се настаняват в най-близкия по местожителството им затвор или затворническо общежитие, към което е разкрито учебно заведение.“; т. 6 „Със заповед на Главния директор на ГД „Изпълнение на наказанията“ в заведенията от закрит тип могат да се настаняват за нуждите на обслужващата дейност осъдени от открит тип, като в този случай е необходимо писмено съгласие на осъдените и лишени от свобода от открит тип – мъже за нуждите на обслужващата дейност в затворите а жени и поправителните домове. Те се настаняват отделно от непълнолетни и жени.“; т. 7. „Със заповед на Главния директор на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, лицата предадени на българската държава в изпълнение на европейски заповеди за арест, екстрадиция или трансфер на осъдени лица, се разпределят по затвори, поправителни домове и затворнически общежития, след преценка на възможностите осъдените да изтърпяват наказанието си, съобразно постоянния и, адрес на

територията на Република България и моментните възможности на местата за лишаване от свобода да предоставят условия за изтърпяване на наказанието, които не са в нарушение на чл. 3 от Европейската Конвенция за защита правата на човека и основаните свободи, ако предаването е поставено под условие българската държава да гарантира настаняване на място, което отговаря на минималните европейски стандарти.“; т. 8 „Лишените от свобода чужди граждани, изтърпяват наказанието в затвори и затворнически общежития, определени със заповед на министъра на правосъдието.“, а изпълнението на заповедта е възложено на заместник главния директор на ГДИН.

От съдържанието на цитираната Заповед № Л-919 от 08.03.2017 на главния директор се установява, че нейният автор формално е изпълнил разпоредбата на чл. 58 ЗИНЗС, тъй като от една страна не е издал правила, с които да определи реда за настаняване на осъдените лица в местата за лишаване от свобода, т.е не е създал процедурата, по която да се осъществява първоначалното настаняване. Просто е създал една номенклатура, базирана на постоянните адреси на осъдените лица, въз основа на които да се прави разпределението им в затвори или затворнически общежития. Единствено в т. 7 е въведено спазване изискванията на чл. 3 от ЕКПЧОС, респ. за 4 кв.м., но не и по отношение на местата за лишаване от свобода, в които се настаняват осъдени лица, които не са предадени на българската държава в изпълнение на европейски заповеди за арест, екстрадиция или трансфер на осъдени лица.

Регламентираната оперативна самостоятелност, в чл. 58 ЗИНЗС, при настаняването на осъдените в местата за лишаване от свобода съобразно възможността да изтърпяват наказанието най-близо до постоянни си адрес, е заменена с обвързана компетентност чрез разпределението в конкретни затвори и затворнически общежития по области.

С иновативна нормотворческа техника главния директор на ГДИН, в Заповед № Л-919 от 08.03.2017 г., с която определеният от съд първоначален режим за изтърпяване на наказанието е заменен с понятията „осъдените лишени от свобода от“ „открит тип“ и „закрит тип“, каквито термини не се използват при постановяването на осъдителните актове на наказателните съдилища.

Относно въпроса за възможността главния директор да делегира правомощията си по чл. 58 ЗИНЗС на заместник главния директор в Заповедта от 08.03.2017 г. не се съдържат правила за поведение в тази насока, още по-малко и възможност последният да премества лишени от свобода от един в друг затвор, а само му е вменено задължение да я изпълни. Следователно незаконосъобразно главният директор е прехвърлил несъществуващо правомощие на заместник главния директор на ГДИН да премества осъдени лица от един затвор в друг и то по ред, който регулира издаването на правила за разпределение на

осъдени лица в местата за лишаване от свобода (чл. 58). Това от своя страна означава, че обжалваната заповед е издадена от некомпетентен орган, което обуславя нейната нищожност.

Наред с горното, съдът намира, че оспореният административен акт е издадена при допуснати множество съществени процесуални нарушения, които в съвкупността си представляват изключително незаконосъобразно изпълнение на предписанията на закона, което също обуславя неговата нищожност.

По делото не се установява спор по фактите. Несъгласието на жалбоподателя е свързано с това, че заместник главният директор на ГДИН е разпоредил преместването му в Затвора-гр. Б. само на база известния му постоянен адрес в [населено място] и без да е взето предвид, че единствените хора от цивилния свят, с които поддържа връзка, живеят на територията на [населено място], както и че в столицата има по – големи възможности да лекува заболяването си.

С цел яснота и пълнота на изложението е необходимо изрично да се подчертае, че е налице съществена разлика в производствата по чл. 58 и по чл. 62 от ЗИНЗС. В първия случай се разглежда въпроса за първоначалното настаняване на осъдените лица в местата за лишаване от свобода – дали са съобразени с постоянния адрес и първоначално определения режим за изтърпяване на наказанието. Във втория случай, производството, по чл. 62, има за предмет хипотезата, когато осъденото лице е настанено в съответния затвор или затворническо общежитие и в хода на изтърпяване на наказание възникне нуждата от преместване в друг затвор.

По така изложените съображения, Административен съд – София град, Трето отделение, 8 – ми състав намира жалбата на М. И. И. за основателна и като такава следва да се уважи, а обжалваната заповед да се прогласи за нищожна като издадена при съществени нарушения на закона и от некомпетентен орган.

Водим от горното, Административен съд София град, Трето отделение, 8 –ми състав,

Р Е Ш И:

ОБЯВЯВА ЗА НИЩОЖНА Заповед № Л-2393 от 06.06.2024 г., издадена от заместник главен директор на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ (ГДИН), с която е наредено А. Й. Г. да бъде настанен в затвора [населено място] за доизтърпяване на наложеното му наказание.

Решението на основание § 46, ал. 1 от Допълнителните разпоредби на ЗИНЗС не подлежи на обжалване.

СЪДИЯ: